

43 כו 3
1961

הבכורה העברית על גבריאל פריל

מאת א. מרתאן

מיד עם הופעת שיריו הראשונים של פרייל ניכר היה החידוש שבדרך ביטוי. מבקרים שונים הצביעו וחזרו והצביעו על תחושת הנוף העמוקה אשר בו, על לשונו הציורית-סיכומית. על יקתו לפשוט המתפרש כסמל לאמת עמוקה יותר, ולבסוף על אמריקניותו הישירה. הקרקעית, הייתי אומר כמעט "גזעית", במידה שלא נמצאה אצל שום משורר אחר ממשורריו שכתב על אדמת אמריקה. ואולם דומני שקשה עד מאוד לציין ולאפיין את שירתו של פרייל. דווקא שירה זו שהצביעו על קרבתה המרובה לפרוזה אינה ניתנת לסיכום. דומה היא לפרי אכזוטי, שכל כמה שתאריך בחיבורו אין אחת יכול לעמוד על טעמה, כי אם על ידי טעינת משה. שירתו ממלאה את הדרישה לשלימות פיוטית שהובעה על-ידי ארציבאלד מ'קליש האמריקאי: "A poem should not mean but be".

למטה ניתנים כמה סיכומים תמציתיים ממאמרי הביקורת שפורסמו על שירת גבריאל פרייל. ניתן כאן רק מה שלפי דעת המלקט מציג את המקורי או החדש בדיונו של כל מבקר ומבקר. שירתו של פרייל מהווה נכס חשוב בספרותנו החדשה וראויה היא להפרה ולעיון. והיה בזה כעין זר פרחים למשורר לרגל קבלו פרס "בצרון".

אבינועם, ר. [ראובן גרוסמאן]: "גר מול כוכבים", גליונות, אייר-סיון

תשי"ד, חוב' ה"ה, עמ' 282—284.

שירתו של פרייל היא שירה בלתי שקולה ובלתי מדודה ובכך היא משמשת ביטוי לחוסר-מנוחה. כאן רואים אנו נפש נקלעת בין כרך לכפר, בין אביב וחורף. זוהי שירה גרעינית, מחושבת ושקולה בתכנה, שופעת גבישי-הגות והתפלספות. אבשלום [חיים ליף]: "גר מול כוכבים לגבריאל פרייל", מוסף לקורא

הצטיר ("הדואר"), כ"ח אייר, תשט"ו, גליון 10.

הסתכלות חודרת וביטוי מרוכז, ובעיקר ציוריות — הנם מסימניה של שירת פרייל. לשונו היא לשון המראות והצבעים. זכרון דמויות העבר מהווה יסוד חשוב וקובע בהעלאת הלכידות. נושאה של שירה זו אינם תלויים במקום ובזמן. טבע, אדם ועולם נתפסים תפיסה מקורית ולעין הצופיה יצטרף הלב "הרואה ראייה שבפנים".

גבריאל פרייל

שני שירים *

הצייד העוף

לאחר פתיבת כל השירים
הנאים עם הצנועים,
עתירי החולשה וגבולי-האלהים —
עטף נשאר תרני
באור האדיש

אם גם צפרים הפרחת
עודן לנוח על צוקי-הר,
ומצב-עוף
עוד לא נשל שביב מלכות.
עד יתחנך לך לאור צהרים חד.
שהשירים אינם אלא
הצים סיכום ש-וחים
תוף לב עיר-נצח מדמה;
ואתה אינה אלא ציד שעינה.

יונה

יונה הנביא ברח מפני קולו הזועם, —
נאני אד ספינתי מרקן מאל ואדם,
נמלט מאיוו ליליות מכה בי שר-שקה,
מחמת מקמרת פרושה לחבלני,
מצד שאני נבלע בו כיונה במעי הדנה.
קד הדברים השחורים שחוו נביאים
מתבקשים אלי מוחשים בקראי החנור;
קד דברי הנזומה שלהם הם נצנים לבנים
מרחפים פריכים על מי שלנה יתרה.
יהי רצון, שפברחי מקוני לו לרגע אגין
בעונת האמונה והפרי.

* מתוך הספר החדש העומד להופיע בקרוב בהוצאת "דבר".

אפשטיין, אברהם: סופרים עברים באמריקה. הוצאת "דביר", תשי"א, תל-אביב, כרך א', עמ' 229—236 (נתפרסם קודם בספרו "מקורב ומרחוק", הוצאת "אהל", תש"ד, עמ' 202—207).

הקורא ימצא ודאי כאן את השפעתם של משוררים אמריקאיים כויטמאן ורובינסון ג'פרס וגם יעקב גלאטשטיין מחוג ה"אינוכטים" האידיים, ואולם פרייל קנה השפעות אלו קנין עצמי. כמעט אין למצוא אצלו שירים בנוסח הרגיל, המשורר בעט לגמרי במסורת הקלאסית הן בצורה והן בתוכן. הריהו אינטלקטואלי לפי מהותו השירית, אינסטרופקטיבי לפי תפיסתו ודרך בטויו. שירתו נוטה להסתכלות ולהתבוננות מאשר לידי מחאה. אין הכרך מעורר בו רגש פחד וחוסר ישע, אלא בכרך הוא חש את הכוח העצום והמשעבד. למרות ציוריותו המרובה מצטיין הוא גם בפשטות של לשון. מבעד לקליפת הלשון הריהו רואה את היופי הגנוז, את ה"משמעות התוכית".

בבלי, הלל: "שירי גבריאל פרייל", הוצאת "דביר", ל' שבט תש"ג, גליון י"ד, עמ' 225.

השבילים הנפרדים בהם תועה המשורר מתלכדים ומוליכים בסופו של דבר למרכז הוויה אחד. הליריקה של פרייל היא שירת-הגיון, פרי הסתכלות והתבוננות ממושכה. ישנה פשטות נזירת בשירה זו. רואה הוא את "נתיב האגדה" בשכיח ביותר.

בס, ש.: "נוף שמש וכפור", גליונות, שבט-אדר א' תש"ה, כרך י"ח, חוב' י"ב, עמ' 295.

פרייל הוא משורר מודרני-אמריקאי, משורר-צייר לירי. שירת אמריקה הנטולה מסורת ואולם עמוסה עושר טבעי נתנה בו את אותותיה. לשירתו יש קצב פנימי במקום ניגון וחרון.

גולדברג, לאה: "דיוקנאות בשירתנו החדשה — גבריאל פרייל", משא, תש"ה.

לאה גולדברג הפירה בתרומתו הפיוטית וחיידושיו של פרייל עם הופעת ספרו הראשון: "נוף שמש וכפור" בשנת תש"ה וציינה את פרייל כמשורר "בעל ביטוי עדין ועצמאי, בעל תחושה דקה לגבי הנוף ומוסיקאליות לשונית רבה".
וואלינרוד, ראובן: ארץ ישראל בשירת אמריקה העברית, מגילות, אב, חוב' י"ג, תשי"ג, עמ' 37.

"תיאוריו של גבריאל פרייל מוסרים את תוכנם של בריותיו ומעלים אותם לדרגת סמלים, ותיאורו הטבעי שלו מזדקרים נוקשים וקפואים על זוויותיהם המחוטבות והחדות ועל צבעיהם המבהיקים הקרחיים, כמסומל בשם ספרו הקולע, "נוף שמש וכפור".

זילברשלאג, יצחק: "השירה העברית בעולם החדש", אחיטור, תש"ד, עמ' 245. שירת פרייל קרובה בכוונה לפרוזה. תמונותיו הריאליסטיות מסייעות

לשירתו. שתי התכונות המציניות את המשורר הן: "הראיה בנפש הזולת וההומור הוותיק".

זך, נון: "מבחניו של השיר", למרחב, 10 באפריל, 1959. פרייל הוא משורר השיר הטוב. הציור והקצב מהווים חלק אורגאני של השיר.

זשרני, כרמי [ט. כרמי]: "נוף שמש וכפור", ניב, אדר-ניסן תש"ה, גליון ג', עמ' 23—27.

בניגוד לשירה הקלאסית, הפשוט הוא מרכז ענינו של המשורר ולא הקוסמי. תכונה ראשית בשירתו היא הריכות. אינטלקט וחושניות מהווים זיווג מובהק בשירתו. דביקותו בטבע היא יותר דביקות בצומח מאשר בחי.

יפה, מרדכי: "תיקון עברי לנושא אמריקאי" דבר, ג' אדר, תשט"ו. ישנה אמריקאיות חריפה בשירתו של פרייל והשיגו הגדול הוא זה שיצק מהות חדשה בדפוס עברי. עם כל אמריקאיות קרקעית זו במשורר ער כפרייל עדיין מהבהבת בשירתו התמונה של המכורה בה נולד. שיריו מנוף אמריקה מראים לא רק התרשמות-רגע, אלא שליטה גמורה בחומר.
ליכטנבוים, יוסף: "שירת גבריאל פרייל", מאזנים, כסלו תש"ך, חוברת א', עמ' 44—47.

שירת פרייל היא שירה אינטימית ואלגית ביסודה ואין בה מן הפאתוס הסוער. השירה אצל פרייל אינה רק חלק מן החיים אלא משמעותם המוחלטת של החיים, צורך על-איש, ההארמוניה היחידה, עיקרון המכיל ומעצב הכל. רואה המשורר עולם ומלואו ראייה פיוטית וחי אותו חיים פיוטיים. כך הוא יוצר לו מיתוס של פייטן. שירה זו נעדרת יסוד מוצק, מחשל ומייצב. החוויה אינה מתגשמת בשיר אלא מתנדפת בו.

לנדר, פ.: "נר מול כוכבים", הפועל הצעיר, ל' שבט תשט"ו, עמ' 12—13. שירתו של פרייל מתבלטת בשוני שבה. לא ניכרים כאן עקבות השפעתה של שירת ביאליק וזו שלאחר ביאליק. הנוף בשירה זו אינו משמע רקע בלבד, אלא חלק בלתי-נפרד מן האווירה הנפשית-אישית. הכרך האמריקאי פתח לפניו מבואות רחבים מבלי לשטש את ה"עיקר" — את העברי שבו. הוא גם נותן ביטוי לתחושת הטראגיות של האדם המודרני באימה האטומית ורגש הבדידות היהודית המיוחדת, וביחוד זו של המשורר העברי בסביבת נכר.

לנדר, פ.: "שירי ג. פרייל", הארץ, 14 אוקטובר, 1955. עם כל התערותו של פרייל בחדש אין העבר אצלו בטל מאליו. אדרבה הוא חוזר ומתפרק עליו. יש כאן שכרון ממראות הסביבה הטבעית-הנכרית, אך גם הצצה יהודית בעין פקוחה ונבוכה. שירתו של פרייל היא ספירה בתוך ספירה. פועלים בה הריחוק העוטה ממשות מסביבת-הילדות, ממרכז הכיסופים בארץ ישראל ומן המציאות האדירה וההולמת של ארצות-העברית.

אופיה של השירה בכלל הוא זה של חזיון-שרב, גן רענן בערבה. "נוף שמש וכפור" הוא נוף הבדידות בעולם. אתה מוצא בשירה זו גם מתגים השלכת גם מן התכלת החגיגית. הוא מטפל במצבים רק בעקיפין, באורח מקרי. נימי נשמתו אחוזים בחיים היהודיים ואולם דומה משנוגע המשורר בנושא יהודי אין אנו מרגישים את גודל השבר.

עברי, יצחק: "שירת פרייל", הדואר, כ' סיון תשט"ו, גליון כ"ט, עמ' 568. בשירה זו ניתן ביטוי לרציפות המצב האנושי. אחת היא החרדה ואחד הוא "חוסר הישע" בעבר ובהווה. ההתרפקות והליאות שוררות במרכז עולמו של הפייטן הליריקן. נימת "אהבת ציון" עוברת מן הסבא הליטאי אברהם מאפו אל נינו בסחרחרות הכרך האמריקאי.

פיינשטיין, מ.: "נר מול כוכבים" — על שירתו של גבריאל פרייל, בצרון, סיון תשט"ו, חוב' ו', עמ' 88—92.

המשורר נבהל מפני הנשירה והחידלון, מפחד של התרדמה הנצחית. מבקר המשורר את הדממה לדיבור. אהבתו היא מסתורית, אפלאטונית, עמידה על חופי הנסתר. בתיאור פירות ניכרת במשורר השפעת הציירים פיקאסו וגוגן. **פנואל, ש. י.:** "שירה עברית במקום שאין אונים עבריות", זמנים, 6 באוגוסט, 1954.

המבקר מתעכב על העובדה שכמה משיריו של פרייל אפשר להפיר בהם שנכתבו בארץ זרה. לפי דעתו חסרה הרעננות הטבעית של משורר כותב בלשון ארצו. יחד עם זה הוא עומד על סגולותיו הפיוטיות של המשורר. **פרידלנד, אליעזר ד.:** "שירת האני" בכבונו של הזמן", בצרון, שנה כ"ב, תשרי-חשוון תשכ"א, חוברת א'.

המאמר המתפרסם בחוברת הנוכחית עומד על תעודת המשורר לתקן את "פגמת" העולם — השניות של החולף והקיים בעולם. בזכרון תימצא הסינתזה המבוקשת. המשורר מתרגם "אירוע יום-יומי לשפת חוויה גדולה". בעוד שמשוררים אחרים שרו על אמריקה, הרי פרייל שר את אמריקה.

צייטלין, אהרן: "הנוף והנפש" — על שירי גבריאל פרייל, בצרון, תשרי-חשוון, תשכ"א, חוברת א'.

צייטלין נוטה לראות בשירתו של פרייל "יהדותיות מהותית". נופיותו האמריקאית היא מנוס אל נוף יהודי ריאלי. יש בשירה זו יסוד לאומי השואף לייחד את הטבע מבפנים. לא הלך פרייל אל הנוף האמריקאי אלא אגב חיפוש אחרי "הנופים ההם", נופי עיירת הילדות אשר נאחזו בזכרון אחיזה עולמית. **ריבולוב, מנחם:** "הספרות העברית באמריקה", אחספר, תש"ד, עמ' 178. זוהי שירה אינטימית ואלגית. המשורר מניח חותמו על הדברים בצל-הוויתו מאשר בהוויתו. הוא חורז שירות כאילו פוסק פסוקים. אוהב הוא את

מתחת לקרום הקר נשמע דופק לב אדם ודופק לב עולם.

שלום, ש.: "במערכת היצירה — נוף שמש וכפור לגבריאל פרייל", דבר, תש"ה.

ספר שירים זה הוא חדש בתכנו ובצורתו. ניכרת כאן המציאות האמריקאית של פו וויטמאן יחד עם מציאות זמננו הרועד למשק כנפי "צפרי הברזל". החרוז הלבן, הצירוף המקורי של המלים הפשוטות רוקם, הילה של זוהר' על המציאות הזאת. הכפור כאן הוא כפור המציאות של חורף אמריקאי ואילו השמש, הריהי שמשו של ארץ הנביאים.

שלום, ש.: "ברכה לגבריאל פרייל", בצרון, תשרי-חשוון, תשכ"א, חוב' א'. שירתו של פרייל "מתירה גושי מציאות של נוף ושל רוח אמריקאי והופכת אותם לזהב טהור של חזון עברי".

שמיר, מ.: "בין שיר לשורה", דבר, 6 באוגוסט, 1954. שירתו של פרייל נובעת מעצם הקיום האנושי בעולם. זוהי שירה עברית בזכות שירה שבה יותר מאשר בזכות עברית שבה. בשירה זו נצטרפו האמריקאי והיהודי ליצור אחדות נאמנה של אופי, צורה ותוכן.

מה אקרא. מאת איה לובין-צפרוני וטוביה שלונסקי, בעריכת צבי אדר, בהוצאת בית-הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית ומשרד החינוך והתרבות. תשי"ח, חלק ב', עמ' 179.

"שירתו של פרייל היא שירה תיאורית בעיקרה. תוך כדי תיאורים כמעט נאטוראליסטיים מצטיירים שיריו ממש כתמונות שיש בהם צורות וצבעים, צללים ואורות. תמונות אלו מעלות את רוח הדור, והן חדורות אימה מפני השתלטות הטכניקה והמדע ומפני פצצת המימן".

הבקורת העברית על גבריאֵל פרייל

(שלושים שנה לעבודתו הספרותית)

י"ב כ"ז
5416
1966

מאת א. מרתאן

רשימה תמציתית זו של מאמרי ההערכה בספרות העברית על שירת ג. פרייל היא השנייה במספר. רשימה ראשונה של יבול הבקורת על שירת פרייל עד שנת תשכ"א פורסמה ב"בצרון" באותה שנה (*). מני אז רב הענין בשירת פרייל גם מצד ה"ותיקים" וגם מצד ה"צעירים". ביחד עשתה הרבה הופעת ספרו החדש "מפת-ערב" (**) להסב אליו את עיני הבקורת לבחינת השירים באותו קובץ חדש וגם לדיון כללי בשירתו של פרייל וטיבה.

הקורא ימצא שהמבקרים בהערכותיהם מוצאים דברים במשותף בשירת פרייל. מאידך, כל סופר מצביע על תכונות ובחינות מיוחדות מזווית-ראייה שלו. עדות היא זו לתרומתה הסגולית של שירת פרייל לשדה-ספרותנו. בכוחה האמנותי התסיסה את עולמנו הפיוטי ומקומה בטוח בריקמה הססגונית של הביטוי העברי. שירתו של פרייל הפתיעה לראשונה בחידושה, לעתים אולי גם "הלמה" כמה ממנו שלא היו רגילים לכך, לפחות לא בתחום ספרותנו שלנו. אולם הערכה אחרונה תהיה תלויה לא בעצם החידוש או ההפתעה של הביטוי אלא בכוח ההתמדה, בחיות ובאותנטיות של השירה. רק שירה שטעמה עומד בה אחרי שהקצף נעלם מעל פני שטחה — יכולה לעמוד לדורות. חידושים, הברקות, העזות של ביטוי נולדים ששים ריבוא בכל רגע ורגע גם אצלם וגם אצלנו, נדלקים וכבים כלעומת שנוצרו. ישנו מעין חוק דארוויני של הישארות בחיים המחונן והמתאים ביותר גם בתחום היצירה הספרותית.

דומני ששירתו של פרייל עמדה במבחן הזה. המעיין בביבליוגרפיה הזאת ימצא ששירתו כבר נעשתה "מסורת". חידושיה לא קהו. הם נעשו קנינה של התחושה הספרותית שלנו — ובכך חותמו של משורר-אמת.

אבינרי, שרגא: "על הדימויים של ג. פרייל", כרמלית ט', תשכ"ג.

עמ' 201-214.

עם כל המודרניות הבלתי-מוטלת-בספק של שירת פרייל, אין לצמצם אותו לאסכולה זו או אחרת. דוגמת פרוסט האמריקאי הוא מרכיב יסודות שונים ורחוקים ומזגם לשלימות אורגאנית. בין האספקטים החדשניים של שירתו יש למנות: החופש בבחירת כל עצם וכל מצב לעשותם נושאים לשיר, כושר רב לשאוב תוכני החוויה מן המציאות הקרובה, היומיומית, השימוש המובהק בלשון ציורית: הדימוי והאימאגו, השאיפה להתקרב ללשון הפרוזה, דחית התרווה והמקצב ומידות בית וטורים סימטריים.

(*) ראה "בצרון": שנה כ"ב (כרך מ"ג), תשרי-חשוון, תשכ"א, חוברת א' (219).
(**) מפת-ערב: שירים — גבריאֵל פרייל, הוצאת "דביר", תל-אביב, תשכ"א.

תערוכה

מאת גבריאֵל פרייל

בְּמִסְדְּרוֹנוֹת	אֶחָד פֶּכֶר הַגֹּד
לֹא נִלְאוּ תְּקוּלוֹת	וְאֶפֶר רִקְעִים
מִלְפֹּנֶה לְחַג	שֶׁל דְּבָרִים —
שֶׁל שְׂבָחִים	
עַל יִצְרָה זֹו אוֹ אַחֶרֶת	אִם-כִּי פַעַם
וּכְנֻשִׁים	סֵפֶר עַל גֵּן
הָרִימוּ רֹאשׁ	וְהָיָא בֵּין הָאֵילָנוֹת
יִצְרִים קִמְצִים.	הִיָּתָה צְפוֹר
אֶה הַמְשׁוֹרָרֶת שְׁתָּקָה:	צִבְעוֹנִית גַּם בִּיאֻשִׁיהָ.
רַק מִכְתָּבֶיהָ	
דְּבָרוּ אֱלָמִים	עֲכָשׁוּ — יְתִמּוֹת הַמִּסְדְּרוֹנוֹת
מִפְּעַד לְאֻכּוֹכִית,	וְעַם הַשְׁתִּיקָה הַצּוֹמַחֶת
כִּמּוֹ הוֹכִיחוּ	לְהַג תְּקוּלוֹת.

למרות השימוש האפייני בדימויים אין פרייל כולא את עצמו במסגרת האימאג'יזם בצורתו הקיצונית. האימאג' אצלו הוא טבעי, תמיד מגובש ורענן.

בר-יעקב, מ.: "משורר מבושם מנופים", "מעריב" (5 במאי, 1961): שירי פרייל משופעים גוונים הוא נוטה לתאר גופים ועונות שנה וכיון ששייבתו באמריקה הרי נטולים מיטב הנופים מקשת תמונותיה הכבירה של היבשת ההיא. שירי געגעויו לארץ-ישראל הם החלשים שבספר. פה ושם שפתו היא "מיושנת" וניכר שאין המשורר יושב בארץ שהעברית בה היא שפת דיבור, אם כי הוא נקי מאנאכרוניזם.

ברתני, ק. א.: "מפת ערב", מאזנים, אב-אלול תשכ"א. חוב' ג'ד', עמ' 294-295.

פרייל שר לא כאמריקני בלבד אלא כמשורר עברי ביבשת אמריקה שהגיב העברי העיקרי עולה בו כפורח. מיכ"ל קודם אצלו לקיטס. הרואים בפרייל משורר השכל בלבד מפליגים הם. אדרבה שיריו מצטיינים בליריקה עמוקה, אם כי הוא כרגיל מתחיל את שיריו בפרוזהים הרי המעבר לליריקה אימג'יסטית נעשה במהירות רבה. עגמימות רבה סוטה את שירת פרייל, האם מפני שהוא חש את עצמו שהוא גר מחוץ לזמנו או מקומו? תמציתיים וחריפי ביטוי הם שירי פרייל ולכן לא ילאה הלב לחזור אליהם והריהו נפתח לעומתם כבקריאה ראשונה.

הנעמי, משה: "שירה מפוכחה (לשירתו של גבריאל פרייל)" בצרון, איר תשכ"ה, חוב' ה' (251), עמ' 17-24. נדפס בתרגום אנגלי בכתב-העת Judaism, Spring 1966 בשם "On the Poetry of Gabriel Preil".

ג. פרייל מקובל ביותר על הצעירים בארץ "בזכות הרענונות שבשיריו", ובעיקר "בזכות שלא נכנע לשיגרה כלשהי", בזכות המודרניזם המקורי שלו. פרייל אינו עבד ללשון, הוא משעבדה לתכליתו הפיוטית. את תחושותיו הוא מביע הבעה מדויקת. "נדמה שהמשורר נאבק עם השיר כדי להפכו מתוצר של תת-הכרה לתוצר של הכרה".

דעה מוטעית היא שג. פ. הוא משורר יהודי אמריקני. "חיותו היסודית של פ. היא חויה של אדם ולא של עם". וכן גם אינו משורר רומאנטי במובן המקובל של התואר הזה. יסוד שירתו הוא "חוסר כל אשליה לגבי העתיד" וכן גם יתרפק על העבר התרפקות מפוסחת. בגלל תכונות אלה ואחרות יש למנות את פרייל בין בעלי תחושת העולם האקזיסטנציאלי.

זילברשלג, יצחק: "גבריאל פרייל משורר העובדות", הדואר, גליון י"ח, כ"ז אדר א', תשכ"ב, עמ' 281-282.

בכמה דברים נתייחד פרייל מיתר המשוררים העברים בארה"ב: יחיד הוא בחרויו הלבנים, בסטיה כמעט קיצונית מן החרויה, בלשון מתדמה לפרוזה, בהתרחקות מגודש הרומנטיקה, באימפרסיוניזם שירי. עם זאת שמרני הוא פרייל מטבעו: "לא לפיצול היש ישאף אלא לעובדה אחת עד מיצוי מבעה". בדרך

כלל חידושו גם בטכניקה וגם בתימאטיקה באו לו כבהיסח הדעת. לעתים הוא משתדל לשמור על כלים מסורתיים על ידי חזרה על חרוזים בודדים או חריות עראי. הטכניקה שלו היא זו של "צייר שדיחה את צבעיו — — — וכשם שהצבע של פרייל הנהו דוהה מדעת כן גם הניב שלו פיכח ולא לוהט". העובדות, שפרייל הוא משורר, הן כמובן לא עובדות היסטוריות ולא עובדות סטטיסטיות אלא עובדות שיריות ותכונות הראשית של משורר עובדות היא: "מין אובייקטיביות, מין ריחוק ממה שהוא שר". "עובדות שיריות" מתכוון כנראה זילברשלג לזיהוי של מוטיבים ומיטפורות קבועים וחרוזים בשירת פרייל.

זך, נתן: "בסימן השעה המפויסת", מולד, חוב' 153-154, ניסן-איר, תשכ"א, עמ' 187-189.

לאלה שאמריקה קשורה בדמיונם עם גורדי שחקים וכרכים של מיליוני תושבים יופתעו למקרא שירת פרייל המאוכלסת אים, כפרים, כוכבים, שלגים, אילנות וסער. הוא מציג אותה אמריקה טבעית והבלתי-מבוטלת כלל וכלל של אמרסון, וויטמאן, ג'פרס ואחרים. אין לפי דעת זך הקפדה על המבנה בשירי פרייל ובזה איפה לפי זך מנוגדת היא שירתו לזרמיה העיקריים של השירה באמריקה.

לעתים פרייל עומס את שורותיו יותר מדי דימויים שאינם מתקשרים זה עם זה בנקל, אולם כוחו של פרייל אינו בביטוי היחיד המסוים, או אפילו בתמונה היחידה המסוימת. שירו הוא דבר אחד. שלם. שיריו מצטיינים בכבדות רצינית, ב"אנטי-מהירות". אין אצלו התענינויות צדדיות, הכל עיקר. הכל — הטרגלין עצמו. אין פנאי לפרוודור.

זנדבנק, שמעון: (במקור כתוב: ש. ביי מתחת למאמר ואילו בתוכן הענינים כתוב: ש. ז. — א. מ.) "האיש שבשיר", אמות, חוב' א', אב-אלול תשכ"ב, עמ' 88-89.

הנה לפנינו משורר עברי היושב על אדמת אמריקה, ובשירתו פועי העדר השיגרה הלשונית בשני כיוונים: הוא מונע שימוש אוטומטי שבכוו ההרגל ולהיפך הוא מונע מרידה היסטורית, פירוק לשמו, ניפוז מפחד הבאנליות לפעמים זה גורם ליתר דיוק ורענונות לפעמים התוצאה היא: ארכאיות.

כוהן, אדיר: "שירתנו המקורית בשנת תשכ"א", כרמלית ח', תשכ"ז עמ' 229-230; בספר סופרים עבריים בני זמננו, הוצאת מ. מזרחי, תל-אביב [השנה חסרה], עמ' 337-339.

שירי פרייל מפתיעים בהתרונותם המודרניים, במבעם הבלתי שגור ובלשונם העשירה הטעונה מטען ציורי עשיר. פרייל הוא צייר הנופים ותקופו השנה. מכחולו עומד בין הפריחה והכליון ובין "צבעי הטבע הלוכש צורה ופז" צורה ובצבעי לבו של האדם.

כרמל, ד.: "שירי גבריאל פרייל", פי האתון (עתון הסטודנטים ו האוניברסיטה העברית בירושלים), י"א שבט תשכ"ב עמוד ג'.

בשירת פרייל ניכרת הנימה האישית, המאופקת, הצנועה והחמה. אין כאן התחכמויות, העמדת פנים, פוזה. שיריו כתובים לרוב בגוף ראשון והם מתארים מצב רוח מסוים או נוף מסוים או דבר מה אחר מסוים. "תמיד אישי תמיד קרוב ומוכר". זה הופך את הקריאה בשיריו לחוויה אינטימית. אך האינטימיות כאן איננה נקנית חלף התערטלות או קישוט עצמי. הקטבים בשירה זו הם: הזכרון וההווה. כמשורר עיקר כוחו של פרייל הוא בתמונה שהוא יודע ליצור "ואם לנקוט בן-ארגון הספרותי השגור הרי הוא אימאג'יסט שאין כתיבתו נעדרת רפלקסיה אינטלקטואלית".

ליכטנבוים, יוסף: "שירת גבריאל פרייל", בספר בתחומה של ספרות, הוצאת אל"ף, תל-אביב, תשכ"ג, עמ' 110-116.
מסה זו נתפרסמה לכתחילה במאזנים חוב' א', כסלו, תש"ך, עמ' 44-47 וסיכומה מסרתי ב"ביצרון" שנה כ"ב (כרך מ"ג), תשרי-חשוון, תשכ"א, חוברת א' (219).

ליכטנבוים, יוסף: "התפתחות השירה העברית החדשה", בספר שירתנו, כרך א', הוצאת "ניב", תל-אביב, תשכ"ב, עמ' צט-קא.
שירת פרייל בצורתה היא פרוזאית ועם זאת אין כמו פרייל המאמין בשירה ובראשיתה האלוהית, בהחלטיותה ובאי-התערבותה בתחומים אחרים. השירה אינה אלא גילוי תחויה הישרה, האמת הפשוטה, העירומה. בכל אותו מדור, "מנוף אמריקה", שהוא כמחצית מן הספר "נר מול כוכבים", חיי המשורר נהפכים לסמל, המולדת הברורה — למחוז מיסטי, המאורע — לחלום והחלום — למיתוס. אף על פי כן יש יציבות פנימית וריתמוס פנימי לשירים אלה הכתובים ללא חרוזים ובתים, ללא משקלים טוניים. יציבות וריתמוס הנוצרים ברוחו של המשורר אף בלי ארכיטקטוניקה לירית קבועה.

ליכטנבוים, יוסף: "התפתחות השירה העברית", ספרותנו החדשה (חלק א'), הוצאת "ניב", תשכ"ג עמוד 113-114. (ראה הערך: ליכטנבוים, יוסף, למעלה).

מוקד, גבריאל: "שני משוררים עברים מארה"ב", ידיעות אחרונות, י"א סיון, תשכ"א, עמ' 6.

שירת פרייל היא שירה אישית בעלת-גוון מיטאפיסי-איסטי. אך ההרהור המיטאפיסי אינו מנותק מן החוויה. בשירת הנוף המיטאפיסית שלו ניכרת השפעת הטרנסדנטליזם האמריקני, אך קליטת השפעות אלו רק העשירה את עצמיותו האמיתית של פרייל שהוא "משורר מחונן בזכות עצמו".

עזאי, פ': "יבול השירה העברית בישראל בשנת תשכ"א", הדואר, גליון ל"ו, כ"ז אלול, תשכ"א, עמוד 678.

שירת פרייל היא שירת "הגיון" במובן הכפול של הגות וגם של

קשת, ישורון: "על שירת גבריאל פרייל", מאזנים חוב' ב, תמוז תשכ"ג, עמ' 98-102.

הדברים נתפרסמו לראשונה בהדואר, והיו נוסח יותר נרחב ומקיף של הדברים. בסולם המוטיבים של פרייל ניכרת קביעות. "הצליל הנאמן לעצמו, כולו אומר נאמנות גורלית לאיזה עיקר שבנפש". הוא ניגש בסובייקטיביות אל האובייקטים החיצוניים, בשירה זו מסתתרת תפיסה מחשבתית והיא "יולדת רעיונות שיריים". בשירת פרייל אין הפתרון חשוב, אלא הדרך לפתרון, אווירת הדברים חשובה ולא ביטויים הממצה. ענינו של פרייל הוא לא בפריחת החיים. ובוהא אולי הסיבה למיעוט האירוס בשירה זו. ההווה כאן משקף כבאספקלריה את העבר שנבלע לתוכו. קירבת המוות מוחשת אצלו מאוד והסמל המרכזי כאן הוא השלג המקפיא ומשליט דממה והתאבנות ועם זה כאילו הוא כובש בקרבו "להט עז של כוחות העתידים להתגלות".

בסוף מאמרו מעלה קשת את הדעה המעניינת שג. פרייל אינו אמריקני ביותר, ובכל אופן אינו אמריקני טיפוסי. הוא אולי פחות אמריקני מרוב המשוררים העברים באמריקה.

שבתאי, אהרן: "שירי גבריאל פרייל", על המשמר, 6 אפריל, 1962.
שיר אפיני של פרייל מתחיל בתמונה. לאחר שנוצרת התמונה היא הופכת ליש, ומתהווה מערכת יחסים חדשה בין יוצר ליצירה ומיפגש בין היוצר החש את הדברים והדברים המוחשים. המיפגש הוא אפשרי רק במידה שיש לדברים משמעות חיונית. בדומה למשוררים המודרניים כרילקה, ייטס ואליוט, המשורר כאן פותח בתמונה, באימאג' מדויק וחסכוני ומסיים במשורר לבדו בחדרו "מנוצח מול הראי".

שבתאי, אהרן: מבוא בחוברת גבריאל פרייל — מבחר שירים ודברים על יצירתו, הוצאת "מחברות לשירה", תל-אביב, מאי, 1965. המאמר נדפס גם בניב, ניויורק, אפריל 1966.

שה-לבן, י': "מפת ערב", למרחב, 23 למאי, 1961.
היסוד השכלחני משתלט תכופות בשירת פרייל וחסרה בהם לעתים אי-האמצעיות המשכנעת את הנפש. ואולם בשירים לא מעטים נשמע הקול הישיר, הבלתי-אמצעי "כשהשכליות המופשטת" איננה מאפילה בהם על הראייה.

שיחות עם גבריאל פרייל:
הנעמי, משה: "משורר עברי בניו-יורק", ידיעות אחרונות, 22 במאי, 1964. (רשמים מהופעת פרייל ב"מרכז לשירה" בניו-יורק).

— "פגישה עם גבריאל פרייל", חשא ("למרחב"), 27 באוגוסט, 1965.
שאלות ותשובות על חיי המשורר ויצירתו.

יונתן, נתן: "בחבל המגדלים האפורים", על המשמר, חורף, 1964.

מיונים ישרה. גבריאל פרייל. "יורה דעה" הוצאת "הדואר" 7 בינואר 1965.